

ORTAOKUL GÖRSEL SANATLAR DERSİ PROGRAMINDA BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENME ALANLARINA ETKİSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Süheda KARAPINAR¹ Kafiye Özlem ALP²

1 Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalı, Mesleki Resim-İş Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi
suhedafidancioglu(at)gmail.com , ORCID ID: 0000-0003-3987-7814

2 Doç. Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü, k.ozlem.alp(at)gmail.com ,
ORCID ID: 0000-0002-2444-8446

Karapınar, Süheda, ve Kafiye Özlem Alp. “Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Programında Belirli Gün ve Haftalar Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri”. idil, 60 (2019 Ağustos): s. 991–1001. doi: 10.7816/idil-08-60-05

Öz

Öğrencilere yönelik uygulanan eğitim ve öğretim faaliyetleri bir çok alt hedeften oluşmaktadır. Görsel sanatlar dersi, öğrencilere “belirli hedef davranışların kazandırılması” amacıyla sağladığı avantajlar sebebiyle öne çıkmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışma ile ortaokul görsel sanatlar dersi programında belirli gün ve haftalar etkinliklerinin öğrenme alanlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin neler olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, ortaokul görsel sanatlar öğretmenlerinden oluşan örneklem grubuna konu ile ilgili bir anket yöneltilmiş ve anketten elde edilen verilerin analizleri yapılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcıların; öğrencilerin belirli gün ve haftalar etkinliklerine katılım konusunda istekli olduklarını ancak bu etkinliklere genellikle not gayesi güderek katıldıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Katılımcılar; öğrencilerin, sanatla ilişkili çalışmaların estetik değerlerini tartışmadıklarını düşünmektedirler. Katılımcılar; görsel sanatlar dersindeki belirli gün ve haftalar etkinliklerinin konunun anlam ve önemini yorumlanmasında pekiştirici olmadığını ve belirli gün ve haftalar çalışmalarının farklı materyalleri birleştirerek çalışma yapmaya teşvik edici olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ortaokul görsel sanatlar programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin öğrenciler üzerindeki görüşlerinin ise olumlu seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar, Belirli Gün ve Haftalar, Görsel Sanatlar Öğrenme Alanları, Öğretmen Görüşleri

Giriş

"Eğitim sistemi içinde yer alan planlı ve programlı etkinlikler, önceden oluşturulmuş amaçları gerçekleştirmek ve hedefleri yerine getirmek için uygulanmaktadır" (Şişman, 2007: 19). "Hem bireysel hem de toplumsal kalkınmanın ana unsurlarından sayılan eğitim, çocuğun yaşadığı çevresi için verimli olması" (Karaman, 2000: 1) ve onları zamanın şartlarını kavrayacak biçimde hazırlamayı amaçlamaktadır. Eğitim kurumları, bu hedefleri gerçekleştirirken, her faaliyeti belirli bir plan ve program kapsamında yapmak zorundadır. Bu sebeple, eğitim öğretim plan ve programları, öğrencilere edindirilmek istenen davranışların ana hatlarını meydana getirmesi açısından önemlidir (Gültekin, 2007: 72).

Günümüz bilgi toplumlarında bireyler bilgiyle donatılırken, kendi yeteneklerinin farkında olan, kendini her türlü ifade edebilen, değerlerini bilen, kendine ve topluma saygılı, sosyal ve sanatsal yönü ile güçlü insanlar yetiştirmenin önemi daha çok anlaşılmaya başlanmıştır. Sanat eğitimi, bireylerin duyu ve duygularını ses, çizgi, renk gibi öğelerle çevresine aktarmada bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesidir. Sanat eğitimi sayesinde birey önce kendi yetilerini tanıır, bulunduğu çevreyle etkileşime geçerek sorunları keşfeder ve bu sorunları çözmek için bilgi üretir. Böylece sanat eğitiminde duygular eğitilirken yeni zihinsel beceriler ve toplumsal bilinç gelişir. Aslında sanat eğitimi, sanatçı üretmek için değil, eğiteceği her insanı yaratıcılığa yönlendirip, onun bilişsel, duyuşsal ve davranışsal becerilerini geliştirmek için vardır. "Sanat eğitimi veren görsel sanatlar dersinin öğrenme alanları incelendiğinde, sanatsal becerilerini kazanmış, kültürel kimliklerini bilen, geçmişini sahiplenmiş, çağdaş yaşama da adaptasyon geliştirmiş bilinçli bireylerin yetiştirilmesine katkı sağladığı görülmektedir" (Türe, 2007: 7).

Eğitim sisteminde çocukların bu kazanımları sağlamada yalnız ders içi faaliyetler yeterli olmamaktadır. Derslerde verilen her türlü bilginin önemi kadar ders dışı faaliyetlerle kazandırılan davranışların da öğrenci dünyasında ki önemi unutulmamalıdır. "Çocuğun gelişiminde özellikle ilk ve ortaokulda aldığı eğitimler kişiliğinin oluşmasında büyük bir yer tutması sebebi ile bu etkinliklerin gerekliliği daha da önemli olmaktadır" (Duruhan ve Bedir, 2005: 175-180).

Eğitim sisteminde ders dışı faaliyetler kapsamında en fazla yer tutan; belirli gün ve haftalardır. Belirli

gün ve hafta etkinliklerinin akademik bilgilere oldukça fazla etkisi olmaktadır. Bu etkinlikler, çocukların sorumluluk sahibi olmalarına, vazife bilincinin oluşmasına, sosyalleşmelerine, yaşamı yaşayarak öğrenmelerine, kabiliyetlerini zenginleştirmelerine ve yaşadıkları ortama uyum sağlamalarına etki edecektir.

Okulların sosyal, sanatsal ve kültürel etkinliklerle harmanlanmış bir eğitim anlayışı, öğrencilerde davranış modelleri oluşturmada yaşantılar elde etmesini sağlayacaktır. "Belirli gün ve haftalarla ilişkilendirilerek oluşturulacak bir görsel sanatlar dersi etkinliğini, öğrenme alanları ile uyumlu şekilde ders içi ya da ders dışı faaliyetler oluşturarak kutlamak, öğrencilerin farklı beceri ve yeteneklerini gösterme adına önemli bir fırsattır" (Şiringel, 2006: 2-19). Çünkü görsel sanatlar dersi programlarında öğrenme alanları olarak yer alan, kültürel miras, görsel iletişim ve biçimlendirme, sanat eleştirisi ve estetik kavramlarının, öğrencilerin belirli gün ve haftaların içeriğinde bulunan kültürel değerleri ve bunların önemini kavraması adına odak noktada olduğu değerlendirilmektedir. "Belirli gün ve hafta kutlamalarının bilincinde olan bir okul, idaresiyle, öğretmeniyle, öğrencisiyle ve velisiyle, ortak bir dil ve duyu geliştirerek kaliteli bir eğitim ortamı için önemli bir adım atmış olacaktır" (Çevik, 2013: 18-23).

Kültürel değerleri bünyesine katmış bireyler yetiştirmek, gençlere istenen davranış ve alışkanlıkları kazandırmak için belirli gün ve haftalar kapsamında yapılan etkinliklerin sanatla harmanlanarak, görsel sanatlar dersi kapsamında öğrenme alanları ile ilişkilendirilmiş olarak verilmesinin önemli bir yeri vardır. Okullarda belirli gün ve hafta etkinlikleri kutlamalarında sanatsal faaliyetlerin daha ön plana çıkartılarak, anma/kutlama yapılmasının, öğrencilerin sanat ve estetik farkındalığını geliştirme konusunda katkıları olacağı varsayılarak, belirli gün ve haftalar kutlamalarında oldukça aktif olan ve öğrenme alanlarını geliştirme konusunda kilit konumda bulunan öğretmen görüşlerine bu kapsamda ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kapsamda Türk eğitiminin ana hedefi; değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş, bilgi, beceri ve davranışları geliştirmiş gençler yetiştirmektir. Bu bilgi, beceri ve davranışların öğretim programları kapsamında verilmeye çalışılmasında, geçmişin ve halkın milli ve manevi değerlerinden özümseyerek, dünden bugüne ve yarınlara aktarılması için çalışılan kültürel mirasın

yeri çok önemlidir. Toplamların geleceği, değerlerini özümsemiş ve bu değerleri sahiplenerek gözle görünür hale dönüştüren bireylerle garanti altına alınmaktadır. Bu bağlamda eğitim sistemi, her bireye amaçlanan akademik bilgileri kazandırmanın yanında temel değerleri ve alışkanlıkları edinmiş bireyler yetiştirme işlevini öğretim programları ile gerçekleştirmektedir. “Öğretim programları, öğrenme alanları, kazanımlar ve öğrenme becerileri esas alınarak ders içi ve ders dışı etkinlikler, disiplinler arası kazanımlar, belirli gün ve haftalar gibi tüm unsurlar dikkate alınarak oluşturulmuştur” (MEB, 2018: 4).

Bu makale ile ortaokul görsel sanatlar dersi programında belirli gün ve haftalar etkinliklerinin öğrenme alanlarına etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin neler olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma ile ilgili temel kavramlar incelenmiştir. İkinci bölümde çalışmanın yöntemi, çalışma grubu ve veri seti açıklanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise görsel sanatlar eğitiminde uygulanan öğrenme alanlarına yönelik çalışma kapsamında elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve ulaşılan sonuçlar yorumlanarak ilgililere önerilerde bulunulmuştur.

Eğitim

Eğitim düzenli bir işleyiş halinde üç önemli aşamadan meydana gelmektedir. Bu aşamaların ilki “amaçların/hedeflerin” tespit edilmesidir. En başta kazandırılması gerekenin ne olduğu veya eğitim sonu davranışlarda ne şekilde davranışlar amaçlandığının tayin edilmesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle öğretim programı kapsamında öncelikle belirlenmesi önemli olan mesele, öğrencilerde şekil alması istenen hareketlerin neler olduğunun belirlenmesidir. İkinci madde ise oluşması beklenen hareketleri meydana getirmek koşuluyla “öğrenme yaşantılarının” tespit edilmesidir. Öğrenme yaşantılarında metotlar, unsurlar, öğretim yolları, öğeler ve öğrenme-öğretme faaliyetlerinin tümü bulunmaktadır.

“Eğitim aşamasında amaçlanan davranışın öğrenciye kazandırılması için; verilecek konunun içeriğiyle alakalı üniteler, çalışmalar ve davranışların ne olduğu, öğretimde izlenecek yol, prensip, araç ve gereçler ile öğretme-öğrenme faaliyetlerinin ne şekilde kullanılacağı, sınıf, dersane, iş atölyesi, laboratuvar ve doğal alanların konumsal özellikleri ve sene, ay, hafta, saat, gibi zaman kavramlarının nasıl işleneceğinin belirlenmesi gerekmektedir” (Göğebakan, 2012: 57-60).

Görsel Sanatlar Eğitimi

Güzel olanı arama, güzel olanı yaşama, dünya yaratıldığından itibaren insanların tabiatında bulunan bir arzuudur. Henüz okuma ve yazma bulunmamışken, taşları kayalar boyayan, şekiller çizen insanoğlu, resmi duygu ve düşüncelerini aktarmada ve iletişimde bir araç olarak kullanmıştır. Bazı araştırmacılara göre bu şekilde yapılan görsel anlatımlar dünyayla mücadelede bulunma, bazılarına göre ise de hayatlarını idame ettirdikleri ortamları güzelleştirme maksadıyla çizilmiştir. Amaç ne olursa olsun, insanların bu şekilleri, çizimleri oluştururken estetik olguları da hedefledikleri doğrultusunda araştırmacıları birleştirmektedir.

Sanat, insanın yaratıcılığını güçlendirmek ve kişilik özelliklerini yükseltmek için önemli bir vasıta. “Sanat ile uğraşan bir insan hassasiyeti, fikir ve görüşleriyle kendisini belli eder ve diğer insanlardan farklı bir yer alır. Bulunduğu şehir ve ülkesinde yaşayan insanların isteklerini, gereksinimlerini, beklentilerini tam anlamıyla fark eden ve hisseden kişidir” (Kavcar, 1999: 2).

Sanat eğitiminin çocuğa küçük yaştan itibaren verilmesi, okul çağında verilen görsel sanatlar eğitiminin değerini çoğaltmaktadır. Sanat eğitiminin en güncel haliyle küçük yaşta eğitilen çocuklar, çağın modern sanatlarına ilgi gösterir ve estetik kavramları hayatına aktarır.

“Çocuk, küçük yaşlardan bu yana aldığı sanat eğitimiyle; yaratıcı ve uygulayıcı şeklinde kendisini geliştirdiği, üretme ve planlama yeteneklerini besleyen sanatsal faaliyetler ile birlikte, sanat kapsamında kendi seviyesinde değişik kategorilerde de seyirci, yorumlayıcı, fikir üreten birey olarak dahil olur. Bu sayede, sanat eğitiminin hayatındaki önemini fark eder” (San, 1983: 1-10).

“Sanat eğitiminin amaçları 7 maddede açıklanmaktadır” (San, 1979: 5-8);

1. *Sanatın insanın hayatındaki öneminin bilinmesi: İnsan çocuk yaştan itibaren öğretmen ya da bir büyüğünün desteğiyle sanatsal etkinliklerin içinde bulunur. En küçük öğrenci dahi, yeteneğini ve algısı kapsamında sanatın değişik alanlarında, izleyen, tekrar eden, ifade eden yorumlayan bir birey şeklinde önümüze çıkar. Sanatsal faaliyetleri takip etmek, Müzede bulunan eserleri incelemek, çeşitli sergileri dolaşmak, film-tiyatro seyretmek, konsere katılmak vb. etkinlikler ile sanatın insan hayatındaki konumunu ve değerini fark eder.*

2. *Hayatı zenginleştiren kazanımlar, kendini güncelleme, sosyalleşme: Gelişimi takip eden ve yaratıcı olan bir öğrenci bu süreçte üretkenliğini gösterir. Böylelikle hür ve istenen bir davranışla, öğrenciyi hissettiklerini sergileyebileceği hale getirir.*

3. *Güzel olanı bulmaya çalışma, yaşadığı dünyayı keşfetme: İnsan doğduğu günden itibaren, sanat ile meşgul oldukça aynı zamanda etrafında meydana gelen estetik olguları da görmeye başlamıştır. Ayrıca gördüklerini değerlendirir ve güzel olandaki estetik olguları bulmaya gayret gösterir.*

4. *Birçok konuda bilgiye sahip plan ve yeniliklere yatkın olma: Sanat ile meşgul olan bireyin karşılaştığı değişik durumları yorumlayabilen, modern, kendini yenileyen, sosyal, anlayışlı, hareketli bir karakter kazandıracağı açıktır.*

5. *Yaşadığı dönemde ayak uydurma, meydana gelmiş düzenler karşısında uyumu kavrama: Fikir üretebilen, duyduğunu ve gördüğünü doğru şekilde soruya çevirebilen, olayları ilişkilendirebilen, problemler karşısında çözüm üretebilen bireylerin hayata kazandırılmasında sanatın katkısı kaçınılmaz.*

6. *Mantığı ile duyguları arasında dengeyi sağlayabilme: Sanatsal faaliyetler (sinema, tiyatro, müzik vb.) ile bilişsel alanların kapsadığı mantıksal, fen ve sosyal bilimlerin arasında ki dengeyi sanat eğitimi gerçekleştirir.*

7. *Sahip olduğu kültürel unsurlarını anlama: Uygulanan sanat eğitimi ile birlikte bireyde oluşan farkındalığın çoğaltılmasıyla, yaşadığı toplumun kültürel özellikleri ile birlikte diğer toplumların kültürel özelliklerini de öğrenen, karşılaştığı kültürel özellikleri anlamlandırabilen kişiler olmalarına olanak tanınmaktadır.*

Belirli Gün ve Haftalar

Belirli gün ve haftalar; eğitim öğretim programında çocuklara, eğitim sistemi tarafından belirlenmiş günlerin anlam ve önemini simgeleştirilerek belirli gün veya haftalar dahilinde verilmesi, kutlanan güne dair kazandırılması gereken değerler bütünüdür.

Eğitim kurumlarında merasim, tören ya da seçilen bir dersin kapsamında uygulanacak belirli gün ve haftalar, çocuğun ilgisini o günün değeri hususunda toplamak, değerini anlamasını sağlamak, kendi seviyesinde davranışlarla değer ile alakalı araştırma içerisine girmesini ve bu doğrultuda davranış sergilemesini sağlamak gayesi ile yapılmaktadır (Mohan, 2008: 24). "Ders dışı etkinlikler halinde

uygulanan bu program, okullarda çocuklara kazandırılması amaçlanan politik süreçte kabul edilen eşitlik olgusuyla, dinamik, sosyal, girişimci bireyler eğitilmesini gerçekleştirecek faaliyetleri de bünyesinde yer almaktadır" (Şiringel, 2006: 2).

"Eğitim programında uygulanan belirli gün ve haftalar programı, çocukların kutlanacak etkinliklerde aktif olarak görev almasına imkan tanır" (Ekmekçi, 2006: 1). Okullarda ders dışı etkinlikler halinde uygulanan bu programın hedeflerini gerçekleştirebilmesi, kutlama faaliyetlerinin etkili bir biçimde planlanmasına dayanır. Kuşkusuz, bu faaliyetlerin, eğitim-öğretim faaliyetleri ile bir bütün halinde verilmesi gerekir (Çevik, 2013: 18). Örneğin, "herhangi bir derse dinamiklik kazandırmak amacıyla belirli güne ve haftalardan kapsamlı bir biçimde faydalanılmalıdır" (Nas, 2000: 245-246). Bu etkinliklerde, konu ile alakalı kazanımlara göre, "öğrencilerin yaşadığı toplumun ya da çevrenin karakterlerini ifade eden durumlar da yeri geldikçe, kazanımların içinde yer almaktadır" (MEB, 2005). Bu etkinlikler yapılırken verilen derslerle bağlantı sağlandığı takdirde, ders programının yükü hafifletilirken aynı zamanda öğrencinin faaliyetlerde etkinlik oluşturması sağlanacak, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

"Belirli gün ve haftalar kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin Milli Eğitim yönetmeliğine göre aşağıda listelenen uygulamalar şeklinde yapılması tavsiye etmiştir" (Hotoğlu, 1995: 11);

1. Belirli gün ve haftalar, zihinsel, bedensel ve beceri derslerinde vakti geldikçe işlenerek, programlı olarak tekrarlanabilir,

2. Ders içinde uygulanacak sınavlarda, belirli gün ve haftalardan konulara yer verilebilir,

3. Belirli gün ve haftaların işlendiği derslerde, deyim ve atasözlerine, slogan ve sanatsal tasarımlar yapılmasına fırsat verilerek, çocukların yaratıcılığı geliştirilebilir,

4. Bu etkinliklerde hedeflenen kazanımlar, karikatür, afiş, tasarım, konu resmi vb. çalışmalarla görsel sanatlar dersinde uygulanabilir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modeline dayanan bir çalışmadır. Araştırma, Görsel Sanatlar öğretmenlerinin derslerinde belirli gün ve haftalar ile ilgili kutlamaların görsel sanatlar öğrenme alanlarına

etkisi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. “Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bunları herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Sadece olayla ilgili bireylerin görüşleri alınır” (Karasar, 2000: 76-77). Betimsel tarama modelleri bilimsel araştırmalarda en çok tercih edilen modeller arasındadır ve araştırma problemine en uygun modellerden biri olması nedeniyle tercih edilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Konya ilinde bulunan ortaokul görsel sanatlar öğretmenleri içerisinde tesadüfi yöntemle seçilmiş 45 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun büyüklüğü anket soru sayısı ve problem cümlesine göre belirlenmiş ve grup büyüklüğünün sonuçların genellenebilmesine imkan tanıyacak kadar yeterli olduğu saptanmıştır.

Araştırma grubunun tanımlayıcı özelliklerine (cinsiyet, branş, meslekte çalışma yılı, mezun olunan okul türü, eğitim durumu ve görev yaptığı okul türü) ilişkin değişkenlere ait bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

TABLO 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

I. BÖLÜM Kişisel Bilgiler	Değişken düzeyleri	N	%
Cinsiyet	Kadın	28	62,2
	Erkek	17	37,8
Toplam		45	100,0
Branşınız	Görsel Sanatlar	45	100,0
	Diğer	0	0,00
Toplam		45	100,0
Meslekte Çalışma Yılıınız	1-5 yıl	11	24,4
	6-10 yıl	11	24,4
	11-15 yıl	2	4,4
	16 yıl ve üzeri	21	46,7
Toplam		45	100,0
Mezun Olduğunuz	Ön Lisans	0	0
	Lisans	44	97,8

Okul Türü	Öğretmen Okulu	0	0
	Eğitim Enstitüsü	0	0
	Diğer	1	2,2
Eğitim Durumunuz	Ön Lisans	0	0
	Lisans	40	88,9
	Yüksek Lisans	4	8,9
	Doktora	1	2,2
Görev Yaptığınız Okul Türü	Ortaokul	18	40,0
	İmam Hatip Ortaokulu	10	22,2
	Özel Ortaokul/Kolej	17	37,8

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, % 62,2’si kadın, % 37,8’inin erkek olduğu; % 88,9’u lisans, % 8,9’u yüksek lisans, % 2,2’si doktora eğitim seviyesinde olduğu; %24,4’ü 1-5 yıl arası, % 24,4’ü 6-10 yıl arası, % 4,4’ü 11-15 yıl arası, %46,7’si 16 yıl ve üzeri meslekte çalışmakta olduğu; % 40’ı normal ortaokullarda, % 22,2’si İmam Hatip Ortaokullarında, % 37,8’inin özel ortaokullarda görev yaptığı ve öğretmenlerin tamamının görsel sanatlar öğretmeni olduğu belirlenmiştir (Bkz. Tablo 1.)

Veri Seti

Veri toplama aracı olarak “Görsel sanatlar öğretmenlerinin belirli gün ve hafta etkinliklerinin öğrenme alanlarına ve becerilerine etkisinin belirlenmesine” yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anketin ilk bölümünde “Kişisel Bilgi Formu”, diğer bölümlerini ise öğretmenlerin görsel sanatlar dersi belirli gün ve haftalar etkinliklerindeki genel görüşleri ve görsel sanatlar dersi belirli gün ve haftalar etkinliklerindeki öğrenme alanları ile ilişkisinin belirleneceği ifadelerden oluşan alt bölümleri oluşturmuştur.

Anket formunda, öğretmenlerin görsel sanatlar dersi belirli gün ve haftalar etkinliklerine ilişkin değişkenlerin ölçümüne yönelik 21 madde bulunmaktadır. Katılımcıların bu ifadelerle katılım dereceleri 3’lü Likert ölçeği ile ölçülmüştür. Ölçeğin maddeleri; “Katılıyorum” (1), “Kısmen” (2), “Katılmıyorum” (3), şeklinde puanlanarak ortalamalar hesaplanmıştır.

TABLO 3. Belirli Gün ve Haftalar İle İlgili Genel Görüşler Alt Boyutuna İlişkin İstatistikler

II. Bölüm	Soru	$\bar{X}$	Ss
Belirli Gün ve Haftalar İle ilgili Genel Görüşler Alt Boyutu	1. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerine isteklidirler.	1,96	0,71
	2. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerine not gayesi güderek katılır.	1,98	0,66
	3. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrenciyi grup çalışması yapmaya teşvik eder.	1,64	0,65
	4. Görsel sanatlar dersindeki belirli gün ve haftalar etkinlikleri “görsel iletişim ve biçimlendirme” öğrenme alanını olumlu etkiler.	1,53	0,63
	5. Görsel sanatlar dersindeki belirli gün ve haftalar etkinlikleri “kültürel miras” öğrenme alanlarını olumlu etkiler.	1,41	0,50
	6. Görsel sanatlar dersindeki belirli gün ve haftalar etkinlikleri “sanat eleştirisi ve estetik” öğrenme alanını olumlu etkiler.	1,53	0,69

Verilerin Analizi

Araştırmada, katılımcılara yöneltilen anketten veriler elde edilmiş ve verilerin analizi için İstatistik SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 programı kullanılmıştır. Anket ifadelerinin tanımlayıcı istatistikleri, yüzdesi, ortalamaları, standart sapma ve frekanslarının hesaplanması için verilerin ön analizi yapılarak bulgular yorumlanmıştır.

Geliştirilen anketin güvenilirliğin belirlenmesi için yapılan pilot çalışması sonucunda, anketin tümünün ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayısı şöyledir;

TABLO 2. Araştırma Ölçeğinin Güvenilirliği

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
II.Bölüm	6	0,70
III.Bölüm	5	0,81
IV.Bölüm	5	0,85
V.Bölüm	5	0,86
Toplam	21	0,87

Tablo 2’de anketin tüm ifadelerinin ($\alpha=0,87$) ve alt boyutlarının Cronbach’s Alpha değerinin yeterli değerlerde olduğu görülmektedir. “Güvenirlik katsayısının 0.70 ve üzeri seviyesinde olması, genel olarak test puanları için yeterli görülmektedir” (Büyüköztürk, 2002: 25). Bu sonuçlar ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Araştırmada katılımcılara yöneltilen anketlere verilen cevapların istatistiksel analizleri sonucunda, anketin alt boyutları ve yönergelerine ilişkin ortalama, standart sapma ve katılma düzeyleri Tablo 3 ve Tablo 4’te sunulmuştur.

Belirli gün ve haftalar ile ilgili öğretmenlerin genel görüşü alt boyutundaki yönergeler verilen cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamaya ($1,41 \pm 0,50$) “Görsel sanatlar dersindeki belirli gün ve haftalar etkinlikleri kültürel miras öğrenme alanlarını olumlu etkiler” ifadesi olduğu ve öğretmenlerin bu ifadeye en çok katılım gösterdikleri; en yüksek ortalamaya ise ($1,98 \pm 0,66$) “Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerine not gayesi güderek katılır” ifadesinin sahip olduğu ve öğretmenlerin en az katılım gösterdiği ifade olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler, belirli gün ve haftaların “Görsel iletişim ve Biçimlendirme” ve “Sanat

eleştirisi ve estetik” öğrenme alanlarına etkisinin aynı düzeyde ($X = 1,53$) olduğunu ifade etmişlerdir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 4. Belirli Gün ve Haftalar Etkinliklerinin Ortaokullardaki Görsel Sanatlar Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Öğretmen Katılım Oranları

	Soru	Katılıyor (%)	Kısmen (%)	Katılmıyor (%)
III. Bölüm “Görsel İletişim ve Biçimlendirme” Öğrenme Alanı İle İlgili Alt Boyutu	7. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri, öğrencilerin pano çalışmalarındaki kompozisyon birliklerini fark etmesinde etkilidir.	53,3	42,2	4,2
	8. Belirli gün ve haftalar çalışmaları farklı materyalleri birleştirerek çalışma yapmaya teşvik edicidir.	64,4	31,1	4,4
	9. Öğrenciler, etkinliklerde geleneksel ve güncel tekniklerin ayrımını yapabilirler.	51,1	37,8	11,1
	10. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerinde hazırlanan afişlerde parça bütün ilişkisine dikkat eder.	40,0	40,0	20,0
	11. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanma açısından kompozisyon oluşturmasını kolaylaştırır.	48,9	42,2	8,9
	12. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri konunun anlam ve önemini yorumlamada pekiştiricidir.	66,7	28,9	4,4
IV. Bölüm “Kültürel Miras”	13. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerinde yerel kültüre ait motifleri fark eder.	46,7	48,9	4,4

Öğrenme Alanı İle İlgili Alt Boyutu	14. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencilerin tarih-kültür ve sanat ilişkisini kumasını kolaylaştırır.	60,0	31,1	8,9
	15. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerinin kültürün bir parçası olduğunu bilir.	51,1	42,2	6,7
	16. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri konu ile çalışma arasında bağ kurma yeteneğini geliştirir.	57,8	31,1	11,1
V. Bölüm “Sanat Eleştirisi ve Estetik” Öğrenme Alanı İle İlgili Alt Boyutu	17. Öğrenciler etkinliklerde bilgi ve deneyimlerin çalışmaları oluşturmadaki etkisini bilir.	48,9	42,2	8,9
	18. Öğrenciler sanatla ilişkili olarak etkinliklerdeki çalışmaların estetik değerlerini tartışabilir.	35,6	46,7	17,8
	19. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri akranlarının ve kendi çalışmalarını analiz etmesine olanak sağlar.	51,1	42,2	6,7
	20. Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinlik çalışmalarının görsel özelliklerini analiz edebilir.	46,7	40,0	13,3
	21. Belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencinin incelediği çalışmalar hakkındaki düşüncelerini arkadaşları ile paylaşmasını olumlu etkiler.	55,6	37,8	6,7

Öğretmenlerin öğrenme alanları alt boyutlarına verdikleri cevaplara göre en yüksek katılım oranına sahip ifadelerin; “Görsel İletişim ve Biçimlendirme” öğrenme alanı alt boyutunda “Belirli gün ve haftalar çalışmaları farklı materyalleri birleştirerek çalışma yapmaya teşvik edicidir” ifadesi, “Kültürel Miras” alt boyutunda, “Belirli gün ve haftalar etkinlikleri konunun anlam ve önemini yorumlamada pekiştiricidir” ifadesi, “Sanat Eleştirisi ve Estetik” alt boyutunda ise “Belirli gün ve haftalar etkinlikleri öğrencinin incelediği çalışmalar hakkındaki

düşüncelerini arkadaşları ile paylaşmasını olumlu etkiler” ifadesi yer almaktadır (Bkz. Tablo 4).

Öğretmenlerin öğrenme alanları alt boyutlarına verdikleri cevaplara göre en düşük katılım oranına sahip ifadelerin; “Görsel İletişim ve Biçimlendirme” öğrenme alanı alt boyutunda “Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerinde hazırlanan afişlerde parça bütün ilişkisine dikkat eder” ifadesi, “Kültürel Miras” alt boyutunda, “Öğrenciler belirli gün ve haftalar etkinliklerinde yerel kültüre ait motifleri fark eder.” ifadesi, “Sanat Eleştirisi ve Estetik” alt boyutunda ise “Öğrenciler sanatla ilişkili olarak etkinliklerdeki çalışmaların estetik değerlerini tartışabilir.” ifadesi yer aldığı tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4).

Sonuç

Araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin çoğu belirli gün ve haftalar etkinliklerinin en çok “kültürel miras” öğrenme alanını olumlu etkilediğini düşünmektedirler. Bu etkinliklerin “Görsel İletişim ve Biçimlendirme” ile “sanat eleştirisi ve estetik” öğrenme alanlarına eşit derecede etkisinin olduğu ve “kültürel miras” öğrenme alanına göre daha az etkilediği sonucuna ulaşılması; ortaokullarda kutlanan belirli gün ve haftaların içerikleri ve kutlanma şekilleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin genelinin, öğrencilerin belirli gün ve haftalar etkinliklerine not gayesi güderek katıldıkları konusunda çekinceleri bulunmaktadır. Bu ifadeye öğretmenlerin çok fazla katılım göstermemeleri, bu etkinliklere katılım ile ilgili derslerde öğrencilerin herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmamasından kaynaklanmaktadır.

Öğretmenler belirli gün ve haftalar etkinlik çalışmalarının farklı materyalleri birleştirerek çalışma yapmaya teşvik edici olduğundan öğrencilerin görsel iletişim ve biçimlendirme becerilerini desteklediğini düşünmektedirler. Ayrıca etkinlikler, konunun anlam ve önemini yorumlamada pekiştirici olduğundan dolayı kültürel miras öğrenme alanına önemli etkisinin olduğunu ve öğrencinin incelediği çalışmalar hakkındaki düşüncelerini arkadaşları ile paylaşmasını olumlu etkilediğinden dolayı da sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanı ve becerilerini olumlu etkilediğini düşünmektedirler.

Görsel sanatlar öğretmenleri belirli gün ve hafta etkinliklerinin ve kutlamaların, öğrencilerin etkinliklerde hazırlanan afişlerde parça ve bütün ilişkisine dikkat etme konusunda, yerel kültüre ait motifleri fark etmesi ve çalışmaların estetik değerlerini tartışma konusunda etkisinin az olduğunu

düşünmektedirler.

Araştırmada genel olarak, öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların oranlarına göre belirli gün ve haftalar etkinliklerinin “görsel iletişim ve biçimlendirme”, “kültürel miras” ile “sanat eleştirisi ve estetik” öğrenme alanına ve becerilerine olumlu etkisinin olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma, ortaokul görsel sanatlar dersi programında yer alan belirli gün ve haftalar kapsamında yapılan etkinliklerin öğrenme alanlarına ve becerilerine etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin bir anket yardımıyla betimsel olarak değerlendirmesinin yapıldığı özgün bir araştırmadır. Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi ve sonuçların desteklenebilmesi için benzer çalışmaların farklı ve daha büyük araştırma grupları ile yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

Büyüköztürk, Şener. (2002). Sosyal bilimler için veri ve analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. Pegem A Yayıncılık.

Çevik, Halime. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin, İlköğretim Okullarında Kutlanan / Anılan Belirli Gün Ve Haftalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 8-23.

Duruhan, Kemal ve Bedir, Gülay. “Devlet Okullarında Ve Özel Okullarda Kutlanan Ve Anılan Belirli Gün Ve Haftaların Etkililik Düzeylerinin Kıyası (Kayseri İli Örneği)”. Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 168.

Ekmekci, Abdullah. (2006). İlköğretim Okulları 1.Kademe Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, 1.

Gögebakan, Yüksel. (2012). “İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi İçin Bir Değerlendirme Modeli”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 57-60.

Gültekin, Mehmet. (2007). “İlköğretim Öğretmenlerinin İlköğretimde Kutlanan Belirli Gün Ve Haftaların Gerekliliği ve İşe Vurukluğu Konusundaki

Görüşleri: (Eskişehir İli Örneği)". *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 174, 72.

Hatoğlu, B. (1995). *Belirli Gün ve Haftalar*. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 11.

Karaman, K. Yasemin. (2000). *İnsan Hakları Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 1.

Karasar, Niyazi. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kurtuluş, Yıldız. (2000). "Lise Resim Dersi Öğretim Programının Çağdaş Sanatsal Eğitim Bağlamında Değerlendirilmesi", *Milli Eğitim Dergisi*.

Kavcar, Cahit. (1999). *Edebiyat ve Eğitim, Üçüncü Basım*, Engin Yayınevi, Ankara, 2.

MEB. Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. sınıflar)*, Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.

MEB. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Görsel Sanatlar Dersi Eğitim Programı*, 3-11.

Mohan, H. (2008). *Okul Öncesi Dönemde Belirli Günler Ve Haftalara Yönelik Şarkı Dağarcığı İle İlgili Öğretmen Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 24.

Nas, Recep. (2000). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 245-246.

San, İnci. (1979). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara 2 Baskı, Tisa Matbaası, 5-8.

San, İnci. (1983). *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara, Baskı, , Özen Matbaası, 1.

Sönmez, Betül ve Yıldırım, Aytolan. (2014). "Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yenilikçi davranışları ve yenilikçi davranışlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi: niteliksel bir çalışma". *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 49-59.

Şiringel, N. (2006). *Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6. ve 7. Sınıfta Belirli Gün Ve Haftalara İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2-19.

Şişman, Mehmet. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık, 19.

Türe, Nazmiye. (2007). "Eğitimde ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya, 7.

TEACHERS 'PERCEPTIONS ON THE EFFECT OF DAY AND WEEKLY ACTIVITIES ON LEARNING AREAS IN THE MIDDLE SCHOOL VISUAL ARTS PROGRAM

Süheda KARAPINAR

Kafiye Özlem ALP

Abstract

Education and training activities for students consist of many sub-target elements. In this context, Visual Arts course is used for the purpose of "gaining certain target behaviors" to the students because of its advantages. With this study, it was aimed to determine the opinions of teachers about the effect of certain days and weeks activities on learning areas in the secondary school visual arts curriculum. Descriptive research method was used in the study. In this respect, a pre-prepared questionnaire was administered to the sample group of secondary school visual arts teachers and the data obtained from the survey were analyzed and the findings obtained were evaluated.

According to the findings of the study; students are willing to participate in certain days and weeks activities however, they think that they usually participate in these activities for note purposes, it was also determined that the students stated that they could not discuss the aesthetic values of the works related to art in the activities. According to another result of the participants; that certain days and weeks activities in the visual arts course are not reinforcing the interpretation of the meaning and importance of the subject, and that certain days and weeks of studies are not encouraging to work by combining different materials. It was found that the teachers 'views on the students' learning areas in the Middle School Visual Arts Program were positive.

Keywords: visual arts, Specific days and weeks, visual arts learning areas, teacher opinions